

YOKSULLUK NAFAKASI

Yard. Doç. Dr. Azra Arkan Serim *

Giriş

Bugün MK. m. 175 vd.'da düzenlenen yoksulluk nafakası, hukuk uygulamasında, birçok boşanma davasına eşlik eden, bu açıdan son derece sık uygulanan ve çeşitli ihtilaflara yol açan bir kurumdur. Yoksulluk nafakasının bu önemi, Medeni Kanunumuzda yapılan hemen her değişiklikte, bu konuda bir takım farklı düzenlemeler yapılmasından da anlaşılmaktadır.

Çalışmamızda, yoksulluk nafakasına ilişkin olarak, yürürlükte bulunan hükümler incelenecek; bunun yanı sıra konuya ilişkin olarak bugüne kadar Türk Medeni Kanunu'nda yapılan değişikliklere ve İsviçre Hukuku'ndaki düzenlemeye de yer verilecektir.

I- Yoksulluk Nafakası Kavramı ve Amacı

MK.m.185/3'e göre, eşler birbirlerine yardımcı olmak yükümlülüğü altındadır. Bu yükümlülük, eşlerden birinin yardıma ihtiyacı olduğunda, diğer eşe yardım etme ödevi yüklemektedir. Eşlerden birinin yardıma muhtaç duruma düşmesi, özellikle, hastalık, işsiz kalma gibi kriz durumlarında gerçekleşir. Yardım yükümü maddi ve manevi olarak iki farklı şekilde ortaya çıkar. Yani eşlerin birbirlerine mali olarak yardımda bulunmaları gerektiği gibi; teselli etme, hastayken ilgilenme gibi manevi olarak da yardımda bulunmaları gerekmektedir. MK.m.185/3'de düzenlenen yardım yükümü evliliğin sona ermesi ile sona erer. Bu-

* İ.Ü. Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

nunla birlikte, Kanun Koyucu, evlilik bağı çözülmüş olsa da, yoksulluğa düşecek, kusuru daha ağır olmayan eşin sosyal ve ahlaki düşüncelerle korunması amacı ile eşler arasındaki yardım yükümlülüğünü mali açıdan devam ettirmeyi öngörmüştür¹. 4721 sayılı Yeni Medeni Kanunumuzun² 175. maddesine göre:

“Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz”.

Bu arada önemle belirtilmelidir ki; söz konusu hüküm, her ne kadar boşanma ile ilgili olsa da evlilik bağının çözüldüğü, evlenmenin iptali durumunda da MK. m. 158/2 hükmünün açık atfı gereği uygulanır.

II- Yoksulluk Nafakasının Türk Medeni Kanunu'ndaki Tarihsel Gelişimi

Bugün MK. 175'de düzenlenen yoksulluk nafakası, eski Medeni Kanunumuzun 144. maddesinde düzenlenmiş idi. Bu hükümde daha önce 3444 sayılı yasa ile de değişiklik yapılmıştır. 3444 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikten önce hüküm şöyleydi:

“Kabahatsiz olan karı yahut koca, boşanma neticesi olarak büyük bir yoksulluğa düşerse, diğeri boşanmaya sebebiyet vermemiş olsa dahi kudreti ile münasip bir surette bir sene müddetle nafaka itasına mahkum edilir”.

3444 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikten sonra ise MK. m. 144 hükmü şu şekli almıştır:

“Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek eş, kusuru daha ağır olmamak şartıyla geçimi için diğer eşten mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Ancak erkeğin kadından nafaka isteyebilmesi için, kadının hali refahta bulunması gerekir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz”.

¹ TEKİNAY, Selahattin Sulhi; *Türk Aile Hukuku*, 7. Bası, İstanbul, 1990, s. 262; ÖZTAN, Bilge; *Aile Hukuku*, 4. Bası, Ankara, 2004, s. 496-497; BOZOVALI, Haluk; *Türk Medeni Hukukunda Bakım Nafakaları*, İstanbul, 1990, s. 67; FEYZİOĞLU, F. Necmeddin; *Aile Hukuku*, 3. Bası, İstanbul, 1986, s. 396; VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet; *Türk Medeni Hukuku-Aile Hukuku*, C. 2, 5. Bası, İstanbul, 1965, s. 67.

² RG. 08.12.2001, 24607.

III- İsviçre Hukuku'nda Yoksulluk Nafakası

İsviçre Hukukunda yoksulluk nafakası kurumu daha evvel ZGB Art. 152-153'de yer almakta iken 26.06.1998 tarihinde yapılan ve 01.01.2000'de yürürlüğe giren değişiklikle ZGB Art. 125 vd.'da düzenlenmiştir³.

Bu düzenlemede, boşanma sonucunda geçimini sağlayamayacak duruma düşecek eşe, diğer eş tarafından uygun bir nafaka ödenmesi kabul edilmiştir (ZGB Art. 125/1). Eski düzenlemede (ZGB Art. 152), yoksulluk nafakasının kusursuz eş tarafından talep edilebileceği kabul edilmiş iken yeni düzenlemede aile görevlerini önemli derecede ihlal eden eşin nafakadan mahrum bırakılabileceği veya az miktarda bir nafakaya karar verilebileceği hükme bağlanmıştır (ZGB Art. 125/3 b. 1)⁴.

ZGB. Art. 125/2'de nafakanın miktarı ve süresinin; evliliğin devamı sırasında eşlerin iş bölümü, evliliğin süresi, evlilik süresince eşlerin sosyal durumu, eşlerin yaşları ve sağlık durumları, eşlerin gelir ve giderleri, beklenen hakları gibi kriterlere göre belirleneceği ifade edilmiştir⁵.

ZGB. Art. 125/3'de ise nafaka talep eden kişinin, aile görevlerini önemli ölçüde ihlal etmiş olması, yoksulluğa kendi tembelliği sebebiyle düşmüş olması, nafaka talebinde bulunulan kişiye veya onun bir yakınına karşı ağır bir suç işlemesi durumunda nafakadan tamamen mahrum bırakılabileceği veya az miktarda nafakaya hükmedilebileceği ifade edilmiştir⁶.

Nafakanın irat şeklinde veya toptan ödenmesine hükmedilebilir (ZGB.126). İrat şeklinde hükmedilen nafaka, değişen şartlara göre uyarlanabilir. Örneğinin nafaka alacaklısının durumu düzelmesi halinde (iyi bir işe girmesi durumunda olduğu gibi), kaldırılabilir veya azaltılabilir. Bunun gibi, nafaka borçlusunun durumunun kötüleşmesi (örneğin hastalanması veya mali

³ <www.admin.ch/ch/d/sr/2/a210.html> ve <www.admin.ch/ch/d/s/2/210.de.pdf>

⁴ HONSELL, Heinrich/ VOGT, Nedim Peter/ GEISER, Thomas; *Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Zivilgesetzbuch I, 2. Aufl.*, Basel-Genf-München, 2002, (GLOOR/SPYCHER), Art. 125, N. 2-4 ve 38; TUOR, Peter/ SCHNYDER, Bernhard/ SCHMID, Jörg/ RUMO-JUNGO, Alexandra; *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch*, Zürich, 2002, s. 223-224.

⁵ HONSELL/ VOGT/ GEISER (GLOOR/SPYCHER), ZGB. Art. 125 N. 23-35; TUOR/ SCHNYDER/ SCHMID/ RUMO-JUNGO, s. 227-228.

⁶ HONSELL/ VOGT/ GEISER (GLOOR/SPYCHER), ZGB. Art. 125, N. 37-42; TUOR/ SCHNYDER/ SCHMID/ RUMO-JUNGO, s. 228-230.

durumunun bozulması) halinde de azaltılabilir veya kaldırılabilir (ZGB. Art. 129)⁷.

İrat şeklinde hükmedilen yoksulluk nafakası, nafaka borçlusu veya alacaklısının ölümü ya da nafaka alacaklısının yeniden evlenmesi ile son bulur (ZGB. Art. 130)⁸.

ZGB. Art. 131-132'de ise nafakanın tahsiline ilişkin bir takım icraî hükümlere yer verilmiştir⁹.

IV- Hukukumuzda Göre Yoksulluk Nafakasına Hükmedilebilmesinin Şartları

1) Mahkeme Tarafından Yoksulluk Nafakasına Hükmedilebilmesi İçin Talep Gereklidir

Mahkeme tarafından, yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için bu konuda bir talep olması gerekir. MK.m. 175/1'de geçen "isteyebilir" ifadesi bu durumu açıkça göstermektedir. Bu sebeple hakim, herhangi bir talep olmadan, yoksulluk nafakasına kendiliğinden karar veremez¹⁰.

Yoksulluk nafakası, boşanma istemi ile aynı dava dilekçesinde talep edilebileceği gibi, daha sonra davanın devamı sırasında sözlü olarak veya bağımsız bir dava ile de istenebilir. Dava dilekçesinde yoksulluk nafakasının talep edilmediği gerekçesiyle, dava esnasında sözlü olarak yapılan talep reddedilemez. Ancak sözlü talebin hüküm doğurabilmesi için duruşma zaptına geçirilmesi gerekir¹¹. Boşanma hükmünün kesinleşmesinden sonra,

⁷ HONSELL/ VOGT/ GEISER (GLOOR/SPYCHER), ZGB. Art. 126, N. 3-8 ve Art. 129, N. 1 vd.; TUOR/ SCHNYDER/ SCHMID/ RUMO-JUNGO, s.231-234.

⁸ HONSELL/ VOGT/ GEISER (GLOOR/SPYCHER), ZGB. Art. 130, N. 1 vd.; TUOR/ SCHNYDER/ SCHMID/ RUMO-JUNGO, s. 234-235.

⁹ HONSELL/ VOGT/ GEISER (GLOOR/SPYCHER), ZGB. Art. TUOR/ SCHNYDER/ SCHMID/ RUMO-JUNGO, s. 235-237.

¹⁰ BOZOVALI, s. 70; ÖZTAN, s. 497-498; DURAL, Mustafa/ ÖĞÜZ, Tufan/ GÜMÜŞ, Alper; *Türk Özel Hukuku*, C. 3, Aile Hukuku, İstanbul, 2005, s. 148; AKINTÜRK, Turgut; *Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku*, 2. Cilt, 10. Bası, İstanbul, 2006, s. 313; KAÇAK, Nazif; *Açıklamalı-İçtihatlı Boşanma, Nafaka, Mal Rejimleri, Velayet*, Ankara, 2004, s. 603, ÖZUĞUR, Ali İhsan; *Boşanma ve Ayrılık*, Ankara, 2000, s. 883. Bu yönde bazı örnek kararlar için bkz. Y. 2. HD.'nin 18.01.1991 t ve 13114 E., 2776 K. sayılı kararı (ŞENER Esat; *Uygulamada ve Teoride Her Yönü ile Boşanma*, Ankara, 1997, s.609.; Y. 2. HD.'nin 16.02.2000 t ve 14784 E., 1902 K. sayılı kararı (KAÇAK, s. 619).

¹¹ ERGİN, Zafer; *Boşanma Davaları*, 3. Bası, İstanbul, 2004, s. 715. Ayrıca bu yönde Y. HGK.'nun 09.04.2003 t. ve 2003/2-280 E., 2003/274 K. sa-

söz konusu talebin, MK. m. 178 uyarınca hükmün kesinleşmesinden itibaren bir yıl içinde ileri sürülmesi de mümkündür¹².

Yoksulluk nafakası, boşanma davasının görülmekte olduğu Mahkeme'den talep edilmişse, boşanmaya karar verilen hükmünde, yoksulluk nafakası ile ilgili olarak da karar verilmesi gerekir¹³.

2) Nafaka Talebinde Bulunan Eş Boşanma Nedeniyle Yoksulluğa Düşecek Olmalıdır

Eşlerden birinin boşanma sebebiyle yoksulluğa düşecek olması, yoksulluk nafakasına, adını da veren temel unsurdur.

Yoksulluk veya kriterleri Medeni Kanun'da tanımlanmış değildir. Yoksulluk şartının gerçekleşip gerçekleşmediğini, ülkenin ekonomik şartları ve sosyal yapısına göre Hakim takdir edecektir. Anayasa m. 17/1 ve 155 gereğince, herkes sağlıklı bir çevrede yaşamak, maddi ve manevi varlığını geliştirmek hakkına sahiptir. Bu temel hakkın sonucu olarak yeme, barınma, giyinme, sağlık, kültür gibi harcamaları karşılayacak geliri olmayan kişiyi yoksul saymak gereklidir¹⁴. Yargıtay'ın bazı kararlarında asgari ücretin altında geliri olan kişi için yoksulluk kriteri gerçekleşmiş sayılırken¹⁵; bazı kararlarında *asgari ücretle işe girmenin de* kişiyi, günün ekonomik koşulları içinde yoksulluktan kurtarmayacağı kabul edilmiştir¹⁶.

Bir tanım vermek gerekirse, yoksulluk; eşin çalışma imkanının bulunmaması ve mevcut malvarlığı ile geçimini sağlayama-

yılı kararı (ŞAHİN, Emin; Açıklamalı- İctihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı, Ankara, 2004, s. 616-617); Y. 2. HD.'nin 08.10.1985 t. ve 1985/7166 E., 1985/7995 K. sayılı kararı (KİPER, Osman; Tüm Yönleriyle Boşanma Davaları, Ankara, 1997, s. 377).

¹² ÖZTAN, s. 498. Ayrıca bkz aşağıda X.

¹³ BOZOVALI, s. 74.

¹⁴ ÖZTAN, s. 503. ZEVKLİLER, Aydın/ ACABEY, Beşir/ GÖKYAYLA, Emre; Medeni Hukuk (Giriş-Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku) 6. Bası, Ankara, 1999, s. 1035; İNAL, Nihat; Nişanlanma, Evlenme, Mal Rejimi, Boşanma, Velayet, Nafaka ve Eşya Davaları, Ankara, 2003, s. 1053-1054; Aynı yönde bir karar için bkz. Y. 2. HD.'nin 10.10.1991 t. ve 9589 E., 12324 K. sayılı kararı (KAÇAK, s. 623-624).

¹⁵ Örnek olarak bkz. Y. 2. HD.'nin 16.04.1992 t ve 4287 E., 4456 K. sayılı kararı (ŞENER, s. 601,602).

¹⁶ Y. 3. HD.'nin 04.06.2002 t. ve 5950 E., 6428 K. sayılı kararı (KAÇAK, s. 628-629).

yacak bir durumda olması ya da kısa bir süre sonra bu duruma yani zaruret haline düşecek olmasıdır, denilebilir¹⁷.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli nokta, yoksulluk nafakasına hükmedilmesi için, eşin boşanma sebebiyle yoksulluğa düşmüş olmasının gerekliliğidir. Yani yoksulluğa düşme ile boşanma arasında bir nedensellik bağı olmalıdır. Eşlerden biri, boşanma sonrasında yaş, sağlık gibi sebeplerle çalışma imkanını kaybetmiş olup; kişisel malvarlığı zorunlu gereksinimlerini karşılamıyor ise söz konusu şartın gerçekleştiği kabul edilmelidir. Eş, yoksulluğa kendi tembelliği, dolandırılması, iflası gibi bir sebeple düşmüş ise burada boşanma ile yoksulluk arasında uygun bir nedensellik olduğu kabul edilemez¹⁸. Eşin yoksulluğa kendi tembelliği sebebiyle düşmüş olması durumunda yoksulluk nafakasına hak kazanamayacağı ZGB. Art. 125/3'de özel olarak ifade edilmiştir.

Eşin boşanma sebebiyle yoksulluğa düşecek olması, onun, hayati, zorunlu giderlerini karşılayamaması anlamını taşır. Eşin, boşanmadan önceki yaşam düzeyine oranla daha düşük bir ekonomik düzeye sahip olması, onun yoksulluğa düştüğü anlamına gelmez¹⁹.

Bilindiği gibi Yeni Medeni Kanunumuzun 202 maddesi ile eşler arasında aksi kararlaştırılmamış ise "edinilmiş mallara katılma rejimi"nin uygulanması asıldır. Bu durumda, edinilmiş mallara katılma rejimi sebebiyle, evlilik birliği içinde edinilen malları paylaşan eşlerin, bazı durumlarda yoksulluğa düştüğünden de bahsedilmeyecektir²⁰. Öyleyse hakimin, yoksulluğa düşme şartını değerlendirirken bu husus üzerinde özellikle değerlendirme yapması gereklidir²¹.

Bunun gibi boşanma sonucu talep edilebilecek tazminat (MK. m. 174) ile yoksulluk nafakasının bir arada istenmesine kural olarak bir engel bulunmamakla birlikte, lehine hükmedilen

¹⁷ ÖZTAN, s. 499; BOZOVALI, s. 69-70; AKINTÜRK, (Aile Hukuku), s. 314; VELİDEDEOĞLU, s. 261; FEYZİOĞLU, s. 397; KÖPRÜLÜ, Bülent/KANETİ, Selim; *Aile Hukuku*, 2. Bası, İstanbul, 1989, s. 195.

¹⁸ ÖZTAN, s. 502; TEKİNAY, s. 263; BOZOVALI, s. 69; FEYZİOĞLU, s. 397; VELİDEDEOĞLU, s. 261; GENÇCAN, Ömer Uğur; *Öğreti ve Uygulamada Boşanma, Tazminat-Nafaka Bilimsel Açıklama, İctihatlar ve İlgili Mevzuat*, Ankara, 2000, s. 204-205.

¹⁹ ÖZTAN, s. 499; BOZOVALI, s. 69-70.

²⁰ Edinilmiş mallara katılma rejimi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. SARI, Suat; *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, İstanbul, 2007, s. 5 vd.

²¹ ÖZTAN, s. 503. Ayrıca bu yönde bir karar için bkz. BGE 117 II 16.

tazminat miktarı eşin yoksulluğa düşmesini engelleyecek ise bu durumda yoksulluk şartı gerçekleşmeyeceğinden, yoksulluk nafakasına hükmedilmesi de gerekli ve mümkün olmayacaktır²².

Son olarak ifade edilmelidir ki, bir kimsenin yoksulluğa düşmesini engellemeye yönelik bir ödeme olduğu için yoksulluk nafakası, nafaka alacaklısının isteği dışında takas edilemez (BK. m. 123 b.2)²³. Bunun yanı sıra nafaka alacaklısının zorunlu geçim ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bulunduğundan yoksulluk nafakası, haciz de edilemez (İİK. m. 82-83)²⁴.

3) Yoksulluk Nafakası Talebinde Bulunan Eşin Kusuru Daha Ağır Olmamalıdır

Eski Medeni Kanun döneminde, yoksulluk nafakasını düzenleyen MK. m. 144 hükmünün 3444 sayılı Kanun'dan önceki halinde, yoksulluk nafakası talep edecek eşin kusursuz olması şartı aranmakta idi²⁵. 3444 sayılı Kanun ile hükümde yapılan değişiklikle, yoksulluk nafakası talebinde bulunan eşin kusurunun daha ağır olmaması yeterli sayılmıştır²⁶.

Söz konusu durum 4721 sayılı yeni Medeni Kanunda yerinde olarak korunmuş ve MK. m. 175/1'de yoksulluk nafakası talebinde bulunan eşin kusurunun daha ağır olmaması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Her iki eş kusursuz veya aynı derecede kusurlu iseler, bu şartın gerçekleştiği kabul edilmeli ve nafakaya hükmedilmelidir²⁷.

²² TEKİNAY, s. 265.

²³ TEKİNAY, Selahattin Sulhi / AKMAN Sermet / BURCUOĞLU, Haluk / ALTOP, Atilla; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, İstanbul, 1993, s. 1025; OĞUZMAN, M. Kemal / ÖZ, M. Turgut; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 4. Bası, İstanbul, 2005, s.460-461.

²⁴ KAÇAK, s. 608.

²⁵ AKINTÜRK, Turgut; "Boşanmanın Hukuki Sonuçları", *AÜHF. 50. yıl Armağanı*, C. 2, Ankara, 1977, s. 192-193; BOZOVALI, s. 68.

²⁶ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 149; ÖZTAN, s. 498. AKINTÜRK, (*Aile Hukuku*), s. 313-314; ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA; s. 1036; KÖP-RÜLÜ/KANETİ, s. 194. HATEMİ, Hüseyin/SEROZAN, Rona; *Aile Hukuku*, İstanbul, 1993, s. 252. Ayrıca bkz. bu yönde Y.2. HD.'nin 15.12.1999 t. ve 12043 E., 13874 K. sayılı kararı (KAÇAK, s. 613).

²⁷ ÖZTAN, s. 498-499; KAÇAK, s. 603; GENÇCAN, s. 201-203; ÖZUĞUR, s. 882; ÖZKAN, Hasan; *Açıklamalı ve İctihatlı Aile Hukuku Davaları ve Tatbi-katı*, İstanbul, 2004, s. 750; ERGİN, Zafer; *Boşanma Davaları*, 3. Bası, İstanbul, 2004, s. 714. Ayrıca Yargıtay'ın, tarafların eşit kusurlu olması durumunda yoksulluk nafakasına hükmedilebileceğine ilişkin bazı karar örnekleri için bkz. Y. 2. HD.'nin 03.11.2000 t. ve 1145 E., 13469 K. sayılı kararı (KAÇAK, s. 612); Y. 2. HD.'nin 06.11.1992 t. ve 10107 E., 18921 K. sayılı kararı (ŞENER, s. 597).

4) Kendisinden Yoksulluk Nafakası Talebinde Bulunulacak Eşin Kusurlu Olması Aranmaz

MK. m. 175/2'de açıkça ifade edildiği üzere, kendisinden yoksulluk nafakası talebinde bulunulacak eşin kusurlu olması aranmaz. Dolayısıyla kendisinden yoksulluk nafakası talebinde bulunulan eş, boşanmada kusursuz olduğunu ileri sürerek, nafaka ödeme yükümünden kurtulamaz. Bununla birlikte bir üst başlık altında incelendiği gibi, yoksulluk nafakası talebinde bulunan eşin kusurunun, kendisinden talepte bulunulan eşten daha ağır olduğu durumlarda nafakaya hükmedilmeyecektir²⁸.

5) Her İki Eş de Birbirinden Yoksulluk Nafakası Talebinde Bulunabilir

Yoksulluk nafakasını düzenleyen eski Medeni Kanun'un 144. maddesinde, 3444 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikten önce, kadın-erkek ayrımı yapılmaksızın gerek karıya gerek kocaya birbirlerinden yoksulluk nafakası talep etme hakkı tanınmıştı. 3444 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikten önce, erkeğin, kadından yoksulluk nafakası isteyebilmesi, "kadının halinin refah durumunda olması" ek şartına bağlanmış idi²⁹. 4721 sayılı yeni Medeni Kanun'da bu ek şart kaldırılmış ve hüküm bu açıdan yerinde olarak ilk haline dönmüştür. Bugün yürürlükte olan hukuk açısından gerek karının gerek kocanın eşit şartlarda birbirlerinden yoksulluk nafakası talep etme hakkı mevcuttur³⁰. Bu durumda, ÖZKAN'ın, yasa değişikliğine rağmen kocanın, karıdan nafaka talep edebilmesi için karının refah halinde bulunması gerektiği yönündeki ifadesi isabetli değildir³¹.

V- Yoksulluk Nafkasının Miktarının Belirlenmesi

MK. m. 175'de, yoksulluğa düşecek eşin, diğer taraftan, mali gücü oranında nafaka isteyebileceği ifade edilerek nafaka miktarına ilişkin en önemli kriter tayin edilmiştir. Buna göre hakim, nafaka ödeyecek eşin, mali gücünü ve giderlerini göz önüne almak durumundadır³². Yargıtay'ın bir kararında asker olan ve

²⁸ TEKİNAY, s. 263; HATEMİ/SEROZAN, s. 253; ÖZTAN, s. 498-499; KAÇAK, s. 604.

²⁹ BOZOVALI, s. 71; TEKİNAY, s. 263-264; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 195; GENÇCAN, s. 206.; ÖZUĞUR, s. 883.

³⁰ AKINTÜRK, (*Aile Hukuku*), s. 315; ERGİN, s. 714.

³¹ ÖZKAN s. 750.

³² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 149-150; HATEMİ/SEROZAN, 253; ÖZTAN, s. 500-502; ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA; s. 1036; GENÇCAN, s. 209-

hiçbir geliri bulunmayan kocanın, askerlik ödevi boyunca nafaka ile sorumlu olmayacağı kabul edilmiştir³³. Başka bir kararında ise Yargıtay, kocayı ödeme sıkıntısına düşürecek miktarda yoksulluk nafakası takdirini doğru bulmamıştır³⁴.

Hakim'in, nafaka miktarını tayin ederken göz önünde bulunduracağı diğer nokta, nafaka talebinde bulunan eşin zaruri geçim ihtiyaçlarıdır. Nafaka yükümlüsünün mali gücünün fazla olması, nafaka talebinde bulunan eşin zaruri geçim ihtiyaçlarından fazla miktarda bir nafaka ödemesini gerektirmez. Nafaka yükümlüsü, mali gücü oranında, yalnızca nafaka borçlusunun zaruri geçim ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda nafaka ödemekle yükümlüdür. Zira yoksulluk nafakasının amacı, diğer eşin, evlilik birliği içindeki hayat standardını korumasını sağlamak değil; boşanma yüzünden yoksulluğa düşmesini engellemektir³⁵.

Eski Medeni Kanun'un 144. maddesinde 3444 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, erkeğin kadından yoksulluk nafakası isteyebilmesi için kadının refah halinde bulunması şartı getirilmişti. Oysa 3444 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce, yoksulluk nafakası talep hakkı her iki eşe de tanınmış ve böyle bir ek şart aranmamıştı³⁶. 4721 sayılı yeni Medeni Kanun'da da eskiye dönüş yapılarak, erkeğin kadından yoksulluk nafakası isteyebilmesi için kadının refah halinde bulunması şartı aranmamıştır.

VI- Yoksulluk Nafakasının Başlangıcı ve Süresi

Yoksulluk nafakasına hükmedilmesi halinde, bunun başlangıç tarihi talep tarihidir. Yoksulluk nafakası, boşanma davasının görülmekte olduğu Mahkeme'den talep edilmişse, boşanmaya karar verilen hükümde, yoksulluk nafakasına ilişkin karar

211. VELİDEDEOĞLU, s. 262; BAŞAKLAR, Emin; *Nafaka Davaları*, Ankara, 1974, s. 39. Ayrıca bkz. Y. 2. HD.'nin 29.06.1992 t. ve 7102 E., 7474 K. sayılı kararı (ŞENER, s. 599-600).

³³ Y. 2. HD.'nin 29.03.2000 t ve 1928 E., 3827 K. sayılı kararı (KAÇAK, s. 619-620).

³⁴ Y. 2. HD.'nin 19.01.1993 t ve 12860 E., 104 K. sayılı kararı (ŞENER, s. 595).

³⁵ TEKİNAY, s. 264; HATEMİ/SEROZAN, 253; ÖZTAN, s. 500-501; GENÇCAN, s. 209-211; ÖZKAN, s. 753.

³⁶ BOZOVALI, s. 71.

da verilecektir. Bu durumda nafakanın başlangıcı olarak talep tarihi olan davanın açıldığı tarihi esas almak yerinde olacaktır³⁷.

Yoksulluk nafakası, eğer boşanma hükmünün kesinleşmesinden sonra bağımsız bir dava ile talep edilmişse, nafaka yine talep tarihinden itibaren başlamalıdır³⁸.

MK. m. 175'de yoksulluk nafakasının, süresiz olarak isteyebileceği ifade edilmiştir³⁹. Aynı hüküm, 3444 sayılı Kanunla değişen MK. m. 144'de de yer almakta idi. Ancak MK. m. 144, 3444 sayılı Kanunla değişmeden önce, yoksulluk nafakası, bir sene ile sınırlı olarak talep edilebiliyordu ve bu hüküm doktrinde haklı olarak eleştiriliyordu⁴⁰.

VII- Yoksulluk Nafakasının Ödenme Şekli

MK. m. 176/1'e göre, Mahkeme tarafından, yoksulluk nafakasının, toptan veya durum gerektiriyorsa irat şeklinde ödenmesine karar verilebilir. Yani Mahkeme, yoksulluk nafakasının tamamının bir defada, toptan bir para olarak ödenmesine karar verebileceği gibi; durum gerektiriyorsa belirli aralıklarla, genellikle aydan aya irat şeklinde ödenecek bir miktar para şeklinde ödenmesine de karar verebilir. Bu arada ifade edilmelidir ki, sermaye şeklinde ödemenin taksitlendirilmesi de mümkündür; bunu irat şeklinde ödemedenden ayırmak gerekir⁴¹. Ayrıca nafakanın "nakit" olarak ödenmesine karar verilebileceği gibi "ayın" olarak verilmesine de karar verilebilir⁴².

Yoksulluk nafakasının irat şeklinde ödenmesine karar verilmişse, hükümde aksine bir kayıt yoksa ve MK. m. 176/3'de ön-

³⁷ BAŞAKLAR, s. 53; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 149. BOZOVALI, ise boşanma davası ile birlikte yoksulluk nafakası talep edildiğinde, nafakanın başlangıç tarihinin, hükmün kesinleştiği tarih olması gerektiği görüşündedir (s. 74).

³⁸ BAŞAKLAR, s. 53; BOZOVALI, s. 74.

³⁹ ÖZTAN, s. 504; ZEVKLİLER/ACABEY/GÖKYAYLA; s. 1036; ERGİN, 715; İNAL, s. 1054.

⁴⁰ AKINTÜRK, (*Boşanmanın Hukuki Sonuçları*), s. 193; BOZOVALI, s. 75-76.

⁴¹ BOZOVALI, s. 75-76; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 150-151; AKINTÜRK, (*Boşanmanın Hukuki Sonuçları*), s. 194-195; ÖZTAN, s. 504-505; KAÇAK, s. 605; ŞAHİN, Emin; *Açıklamalı- İctihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı*, Ankara, 2004 s. 611; GENÇCAN, s. 214-215; ÖZUĞUR, s. 884.

⁴² ÖZTAN, s. 505.

görülen sona erme sebeplerinden biri söz konusu değilse, ödemeler, nafaka alacaklısının ölümüne kadar devam eder⁴³.

Hakim her olayın somut özelliklerine göre, hangi ödeme şeklinin uygun olduğunu takdir edecektir. Bununla birlikte uygulamada mahkemeler genellikle yoksulluk nafakasının irat şeklinde ödenmesine karar vermektedirler⁴⁴.

Son olarak, tarafların da yoksulluk nafakası konusunda anlaşma yapabilecekleri ifade edilmelidir. Tarafların yapmış oldukları bu anlaşma hakimin onayı ile geçerli olur (MK. m. 184/b.5)⁴⁵.

VIII- Yoksulluk Nafakasının Değişen Şartlara Uyarlanması

MK. m. 176/4 ve 5'de irat şeklinde ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakasında, iradın miktarının değişen şartlara göre arttırılması veya azaltılması düzenlenmektedir. Söz konusu hükümlerin açık ifadelerinden anlaşılacağı gibi, toptan ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakasının herhangi bir sebeple arttırılması veya azaltılması istenemez. Böyle bir talep ancak irat şeklinde ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakası açısından söz konusu olabilir⁴⁶.

Gerçekten de bazen, tarafların mali durumunun veya ekonomik şartların değişimi, irat şeklinde ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakasının miktarında ayarlama yapılmasını zorunlu kılar. MK. m. 176/4'de "*Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın arttırılması veya azaltılmasına karar verilebilir*" denilerek bu durum ifade edilmiştir. Örneğin nafaka alacaklısının kaybettiği çalışma gücünü bir miktar yeniden kazanması veya ona miras kalması ya da nafaka borçlusunun çalışma gücünün azalması durumlarında nafaka miktarı azaltılabileceği gibi; nafaka alacaklısının tedavisi pahalı bir hastalığa yakalanması veya önceden belirlenen nafaka miktarının enflasyon karşısında erimesi hallerinde nafaka miktarı art-

⁴³ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 150; TEKİNAY, s. 266. Şartları gerçekleştiğinde süresiz olarak yoksulluk nafakasına hükmedilebileceği yönünde bkz. Y. 2. HD.'nin 14.11.1991 t ve 11400 E., 14144 K. sayılı kararı (ŞENER, s. 604); Y. 2. HD.'nin 05.02.1991 t. ve 780 E., 1887 K. sayılı kararı (ŞENER, s. 608).

⁴⁴ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 151; ÖZTAN, s. 504-505.

⁴⁵ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 151; ÖZTAN, s. 505; ÖZUĞUR, s. 884.

⁴⁶ BOZOVALI, s. 75; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 151; ŞAHİN, 611; FEYZİ-OĞLU, 333.

tırılabilir⁴⁷. Burada bir alt başlık altında inceleneceği üzere, nafaka alacaklısının mali durumundaki düzelme ile artık yoksulluktan kurtulduğu kabul edilebiliyorsa, yoksulluk nafakasının MK. m. 176/3'ye göre tamamen kaldırılacağı ifade edilmelidir⁴⁸.

MK. m. 176/5'de, hakimin, istem halinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen nafakanın gelecek yıllarda tarafların sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabileceği ifade edilmiştir. Öyleyse bu hükme göre, yoksulluk nafakasının irat şeklinde ödenmesine karar verilmesi halinde, ileriye yönelik olarak ödemelerin miktarının önceden belirlenmesi de mümkündür. Talep üzerine böyle bir karar verilmesi halinde artık karara konu olan sebeplerin varlığı ileri sürülerek yoksulluk nafakasının arttırılması veya azaltılması talep edilemeyecektir. Zira bu konular daha baştan değerlendirilerek miktar belirlenmiş olacaktır⁴⁹.

İrat miktarının arttırılması veya azaltılması için bunun Mahkeme'den talep edilmesi şarttır. Doğal olarak arttırma talebi, nafaka alacaklısından, azaltma talebi ise nafaka borçlusundan gelecektir⁵⁰.

IX- Yoksulluk Nafakasının Sona Ermesi

MK. m. 176/3'e göre, irat biçiminde ödenmesine karar verilen yoksulluk nafakası, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklının fiilen evliymiş gibi bir birliktelik sürmesi, yoksulluğun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır⁵¹.

Görüldüğü gibi MK. m. 176/3'de irat şeklinde ödenecek yoksulluk nafakasının sona ermesine ilişkin bir düzenleme yer almakta; toptan ödenecek yoksulluk nafakasına ilişkin olarak bir açıklık bulunmamaktadır. Bunun sebebi, yoksulluk nafakasının toptan ödenmesine karar verilmesi halinde, tarafların duru-

⁴⁷ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 151-152.

⁴⁸ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 151-152; ÖZTAN, s. 505-506. ERGİN, s. 719-720.

⁴⁹ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 151-152; ŞAHİN, s. 611.

⁵⁰ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 151.

⁵¹ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 152-153; ÖZTAN, s. 507-508; ŞAHİN, s. 612. Evlenme olmadan başkası ile karı koca ilişkisi yaşayan kişinin yoksulluk nafakasının kaldırılacağına ilişkin olarak bkz. Y. 2. HD.'nin 10.05.2002 t ve 3164 E., 6239 K. sayılı kararı (KAÇAK, s. 620).

munda sonradan meydana gelebilecek değişikliklerin, kural olarak yoksulluk nafakasına bir etkisinin olmamasıdır.

Yoksulluk nafakasının toptan ödenmesine ilişkin olarak tereddüt uyandırabilecek şu noktalara değinmek yararlı olabilir: Yoksulluk nafakasının toptan ödenmesine karar verilmesi durumunda, borçlunun ölümü halinde, ödenmesi gereken tutar, borçlunun mirasçıları tarafından ödenecektir. Yoksulluk nafakasının toptan ödenmesine karar verilmesi ve alacaklı tarafından henüz tahsil edilmeden, alacaklının ölmesi durumunda İcra Hukuku esaslarına göre, hükmedilen miktar, alacaklının mirasçıları tarafından tahsil edilebilir. Ancak bu durumda borçlu, sebepsiz zenginleşmeye dayanan bir dava açarak, alacaklının mirasçılarından, tahsil ettikleri miktarı talep edebilir⁵².

MK. m. 176/3'de irat şeklinde ödenecek yoksulluk nafakasının sona ermesine ilişkin olarak ikili bir ayrıma gidilmiştir. Buna göre bazı hallerde yoksulluk nafakası kendiliğinden (ipso iure); bazı hallerde ise mahkeme kararı ile sona erecektir⁵³.

MK. m. 176/3'e göre, irat şeklinde ödenen yoksulluk nafakası, taraflardan birinin ölmesi ya da alacaklı tarafın yeniden evlenmesi durumunda kendiliğinden sona erer. Yoksulluk nafakası borçlusunun yeniden evlenmesi ise bir sona erme hali değildir⁵⁴.

Yine MK. m. 176/3'e göre, irat şeklinde ödenen yoksulluk nafakası alacaklısının fiilen evliymiş gibi bir birliktelik sürmesi⁵⁵, yoksulluğun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır. Bu sebeplerin varlığı halinde başvuru üzerine, hakim, yoksulluk nafakasının sona ermesine karar verecektir; bu konuda bir takdir yetkisi bulunmamaktadır⁵⁶. Doktrinde, irat şeklinde ödenen yoksulluk nafakasının, kanunda öngörülen sebeplerle sona ermesi eleştirilmiş ve söz konusu nafakanın toptan ödenmesine karar verilmiş olsa idi sona ermesinin söz konusu olmayacağı ifade edilmiştir⁵⁷.

52 TEKİNAY, s. 270, 272; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 152-153.

53 DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 152-153; ÖZTAN, s. 507-508.

54 DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 152-153.

55 İsviçre Federal Mahkemesi yoksulluk nafakası alacaklısının fiilen evliymiş gibi bir birliktelik sürmesi halini hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirmiştir. BGE 109 II 188.

56 DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.153.

57 BOZOVALI, s. 75-76.

X- Yoksulluk Nafakasına İlişkin Zamanaşımı Süresi

MK. m. 178'e göre:

"Evliliğin boşanma sebebiyle sona ermesinden doğan dava hakları, boşanma kararının kesinleşmesinin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar".

Bu hüküm, boşanma sebebiyle talep edilebilecek maddi ve manevi tazminat talebi ile yoksulluk nafakası için getirilmiştir. Söz konusu hüküm sayesinde evlilik boşanma sebebiyle sona ermesine rağmen, eşlerin seneler sonra birbirlerinden yoksulluk nafakası talebiyle karşı karşıya gelmesi engellenmiştir⁵⁸. MK. m. 178'in açık hükmü karşısında, ERGİN'in yoksulluk nafakası davasının her zaman açılacağı ifade etmesi ise hatalı olmuştur⁵⁹.

Yukarıda da açıklanmaya çalışıldığı gibi, yoksulluk nafakası, boşanma davası sırasında talep edilebilir. Bu durumda boşanmaya karar verilen hükümde, yoksulluk nafakasına ilişkin olarak da karar verilecektir. Eğer boşanma davası sırasında böyle bir talepte bulunulmamışsa; yoksulluk nafakası boşanma kararının kesinleşmesinin itibaren bir yıl içinde talep edilebilecektir⁶⁰.

4721 sayılı yeni Medeni Kanun m. 178 ile getirilen hükümden önce; Yasamızda bu konuda bir düzenleme yoktu ve konu tartışmalı idi. Doktrindeki bir kısım yazarlar ve Yargıtay'ın eski tarihli kararlarında, maddi ve manevi tazminat ile yoksulluk nafakasına ilişkin taleplerin, boşanma davası ile birlikte talep edilebileceği gibi, boşanma kararının kesinleşmesinden sonra bağımsız bir dava ile de istenebileceği savunulurken⁶¹; Yargıtay'ın daha yeni tarihli kararlarında bu taleplerin yalnızca boşanma davası ile birlikte ileri sürülebileceği, boşanma kararının kesinleşmesinden sonra bu konuda bir dava açılmayacağı ifade edilmekte idi⁶². Bu sırada Yargıtay'ın, manevi tazminat ile ilgili

⁵⁸ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 153-154; AKINTÜRK, (Aile Hukuku), s. 317.

⁵⁹ ERGİN, s. 716.

⁶⁰ KAÇAK, s. 606.

⁶¹ BOZOVALI, s. 70; GENÇCAN, s. 207-208; AKINTÜRK, (Boşanmanın Hukuki Sonuçları), s. 187; VELİDEDEOĞLU, s. 262; FEYZİOĞLU, s. 399; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 196. Yargıtay'ın maddi tazminatın boşanma davasından ayrı olarak talep edilebileceği yönünde bkz. Y. HGK.'nin 22.03.1948 t. 2377 E., 3248 K. sayılı kararı (BOZOVALI, s. 96 dpn. 320).

⁶² Yargıtay'ın bu yöndeki kararlarına örnek olarak bkz.Y. 2. HD.'nin 20.05.1986 t. 5129 E. 5196 K. sayılı kararı; 2. HD.'nin 07.02.1986 t. ve 1732 E., 1965 K. sayılı kararı (BOZOVALI, s. 73 dpn. 322).

olarak 22.01.1988 tarihinde verdiği 1986/5 E. ve 1988/1 K. sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı'nda⁶³ boşanma hükmünün kesinleşmesinden sonra da MK. m. 143/2 hükmüne dayanılarak manevi tazminat davası açılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Doktrinde, bu İçtihat karşısında, karara konu olmamakla birlikte, maddi tazminat ve yoksulluk nafakası taleplerinin de boşanma hükmü kesinleştikten sonra, bağımsız bir dava ile ileri sürülebileceği daha şiddetle savunulmaya başlanmıştır⁶⁴.

XI- Yoksulluk Nafakasına İlişkin Taleplerde Görevli ve Yetkili Mahkeme

Yoksulluk nafakası talebi, boşanma davası sırasında ileri sürülmüşse bu konuda karar vermeye görevli ve yetkili mahkeme, boşanma davasına bakmakla görevli ve yetkili olan mahkemedir. Eğer yoksulluk nafakası boşanma kararının kesinleşmesinden sonra ayrı bir dava ile talep edilmişse, bu davada görevli ve yetkili mahkeme, davacının yani nafaka alacaklısının yerleşim yeri Aile Mahkemesi veya Aile Mahkemesi'nin kurulmadığı yerlerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nca aile işlerine bakmak için belirlenen Asliye Hukuk Mahkemesidir (4782 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 2/2 ve 4. maddeleri ile MK. m. 177)⁶⁵.

XII- Boşanma Sebebiyle Talep Edilebilecek Maddi-Manevi Tazminat Talepleri ve Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminden Kaynaklanan Talpler İle Yoksulluk Nafakası Arasındaki İlişkiler

MK. m. 174 şöyledir:

"Mevcut veya beklenen menfaatleri boşanma yüzünden zedelenen kusursuz veya daha az kusurlu taraf, kusurlu taraftan uygun bir maddi tazminat isteyebilir.

Boşanmaya sebep olan olaylar yüzünden kişilik hakkı saldırıya uğrayan taraf, kusurlu olan diğer taraftan manevi tazminat olarak uygun miktarda bir para ödenmesini isteyebilir".

⁶³ YKD. 1988, C. 14, S. 8, s. 1031-1057.

⁶⁴ BOZOVALI, s. 73; KÖPRÜLÜ/KANETİ, s. 196. Ayrıca bu yönde bkz. HGK.'nın 17.05.1995 t. ve 1995/2-316 E., 1995/525 K. sayılı kararı (KİPER, s. 391-392).

⁶⁵ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s. 150; AKINTÜRK, (Aile Hukuku), s. 317; KAÇAK, s. 608; ÖZKAN, s. 752.

Görüldüğü gibi bu hükümde, boşanma sebebiyle mevcut veya beklenen bir zarara uğrayan eşin, maddi tazminat ve bundan başka boşanma yüzünden kişilik hakları saldırıya uğramış ise kusurlu eşten manevi tazminat talep edebileceği ifade edilmiştir. Acaba yoksulluk nafakasının söz konusu talepler karşısındaki yeri ne olacaktır? Bir başka ifadeyle, yoksulluk nafakası ile bu taleplerin yığılması, yani beraberce talep edilmesi mümkün müdür? Kural olarak maddi ve manevi tazminat talepleri ile yoksulluk nafakasının birlikte talep edilmesine herhangi bir engel yoktur. Bununla birlikte maddi tazminat açısından şu noktalara dikkat edilmesi gerekir: Maddi tazminata hükmedildiği takdirde, hükmedilen tazminat, eşin yoksulluğa düşmesini engelliyorsa, burada artık yoksulluk nafakasına hükmetmek için gerekli "yoksulluk şartı" gerçekleşmemiş olacaktır. Bunun yanı sıra "beklenen menfaat" kapsamındaki tazminatın, geleceğe ait nafaka menfaatlerini kapsayabileceği ve bu talep için yoksulluğa düşme şartının da aranmadığı unutulmamalıdır. Ayrıca maddi tazminata esas olan nafaka menfaati, zorunlu geçim ihtiyaçlarının çok üstüne de çıkabilir⁶⁶. Bu durumda hem maddi tazminat hem de yoksulluk nafakası talep edilemez. Eş, maddi tazminat veya yoksulluk nafakasından hangisini yararına görüyorsa onu talep etmelidir. Eğer her ikisini de talep etmişse bu durumda hakim, talep sahibinin yararına olana hükmetmelidir⁶⁷.

Son olarak Yeni Medeni Kanunumuz ile getirilmiş yasal mal rejimi olan "edinilmiş mallara katılma rejimi"⁶⁸ ile yoksulluk nafakası arasındaki ilişki de değerlendirilmelidir. Bu konuya ilişkin olarak yasal bir açıklık olmamakla birlikte, edinilmiş mallara katılma rejimi sebebiyle, boşanma halinde, evlilik birliği içinde edinilen mallardan payını alan eş, bu şekilde yoksulluğa düşmekten kurtuluyor ise, yoksulluk nafakasına hükmedilememesi gerekir. Zira bu durumda yoksulluk nafakasının temel şartı olan "yoksulluk" gerçekleşmemiş olacaktır. Öyleyse hakimin, yoksulluğa düşme şartını değerlendirirken bu husus üzerinde özellikle değerlendirme yapması gereklidir⁶⁹.

⁶⁶ TEKİNAY, s. 264. Ayrıca bkz. BGE 90 II 69; BGE 60 II 391.

⁶⁷ TEKİNAY, s. 264-265.

⁶⁸ Edinilmiş mallara katılma rejimi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. SARI, s. 5 vd.

⁶⁹ ÖZTAN, s. 503. Ayrıca bu yönde bir karar için bkz. BGE 117 II 16.

Sonuç

Boşanma davalarının en ihtilafli noktalarından biri olarak karşımıza çıkan, bugün MK. m. 175 vd.'da düzenlenen yoksulluk nafakası kurumuna ilişkin olarak, Medeni Kanunumuzda yapılan hemen her değişiklikle bir takım farklı düzenlemeler getirilmiştir. Çalışmamızda bugün yürürlükte bulunan hükümler ile konuya ilişkin eski düzenlemeler mukayese edilmiş ve ayrıca İsviçre Hukuku'ndaki hükümler incelenerek, değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda özellikle yoksulluk nafakasına hükmedilebilmesi için gerekli şartlar, yoksulluk nafakasının süresi, sona ermesi ile yoksulluk nafakası ve boşanma halinde söz konusu olabilecek diğer talepler arasındaki ilişkiler üzerinde durulmuştur.

Kaynakça

AKINTÜRK, Turgut; "Boşanmanın Hukuki Sonuçları", *AÜHF. 50. Yıl Armağanı*, C. 2, Ankara, 1977. (s. 175-204) (*Boşanmanın Hukuki Sonuçları*)

AKINTÜRK, Turgut; *Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku*, C. 2, 10. Bası, İstanbul, 2006. (Aile Hukuku)

BAŞAKLAR, Emin; *Nafaka Davaları*, Ankara, 1974.

BOZOVALI, Haluk; *Türk Medeni Hukukunda Bakım Nafakaları*, İstanbul, 1990.

DURAL, Mustafa/ ÖĞÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Alper; *Türk Özel Hukuku*, C. 3, *Aile Hukuku*, İstanbul, 2005.

ERGİN, Zafer; *Boşanma Davaları*, 3. Bası, İstanbul, 2004.

FEYZİOĞLU, F. Necmeddin; *Aile Hukuku*, 3. Bası, İstanbul, 1986.

GENÇCAN, Ömer Uğur; *Öğreti ve Uygulamada Boşanma, Tazminat-Nafaka Bilimsel Açıklama, İçtihatlar ve İlgili Mevzuat*, Ankara, 2000.

HATEMİ, Hüseyin/ SEROZAN, Rona; *Aile Hukuku*, İstanbul, 1993.

HONSELL, Heinrich/ VOGT, Nedim Peter/ GEISER, Thomas; *Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Zivilgesetzbuch I*, 2. Aufl., Basel-Genf-München, 2002.

İNAL, Nihat; *Nişanlanma, Evlenme, Mal Rejimi, Boşanma, Velayet, Nafaka ve Eşya Davaları*, Ankara, 2003.

KAÇAK, Nazif; *Açıklamalı-İçtihatlı Boşanma, Nafaka, Mal Rejimleri, Velayet*, Ankara, 2004.

KİPER, Osman; *Tüm Yönleriyle Boşanma Davaları*, Ankara, 1997.

KÖPRÜLÜ, Bülent/KANETİ, Selim; *Aile Hukuku*, 2. Bası, İstanbul, 1989.

OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 4. Bası, İstanbul, 2005.

ÖZKAN, Hasan; *Açıklamalı ve İçtihatlı Aile Hukuku Davaları ve Tatbikatı*, İstanbul, 2004.

ÖZTAN, Bilge; *Aile Hukuku*, 4. Bası, Ankara, 2004.

ÖZUĞUR, Ali İhsan; *Boşanma ve Ayrılık*, Ankara, 2000.

SARI, Suat; *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, İstanbul, 2007.

ŞAHİN, Emin; *Açıklamalı- İçtihatlı 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Aile Hukuku Davaları Tatbikatı*, Ankara, 2004.

ŞENER, Esat; *Uygulamada ve Teoride Her Yönü ile Boşanma*, Ankara, 1997.

TEKİNAY, Selahattin Sulhi/ AKMAN Sermet /BURCUOĞLU, Haluk/ALTOP, Atilla; *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 7. Bası, İstanbul, 1993.

TEKİNAY, Selahattin Sulhi; *Türk Aile Hukuku*, 7. Bası, İstanbul, 1990.

TUOR, Peter/ SCHNYDER, Bernhard/ SCHMID, Jörg/ RUMO-JUNGO, Alexandra; *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch*, Zürich, 2002.

VELİDEDEOĞLU, Hıfzı Veldet; *Türk Medeni Hukuku-Aile Hukuku*, C. 2, 5. Bası, İstanbul, 1965.

ZEVKLİLER, Aydın/ ACABEY, Beşir/GÖKYAYLA, Emre; *Medeni Hukuk (Giriş-Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku)* 6. Bası, Ankara, 1999.